

תגמול הבכירים: הוויכוח מתלהט (1)

4.11.07 אהרון יוסי

ביום המישי שעבר אישרה הכנסת, בקריאה טרומית, הצעת חוק פרטית של ח"כ שלי יחימוביץ' להגבלת השכר הכי גבוה בכל מקום עבורה בישראל, לסכום של פי 50 מהשכר הכי נמוך באותו מקום עבודה.

בערבו של אותו היום, היה לי הכבוד לנהל ולהנחות דיון בסוגיית שכר הבכירים שקיים משרד עורכי הדין גורניצקי ושות', במלאת עשור לפטירתו של עו"ד ירוחם גורניצקי. בדיון השתתפו יוסי רוזן, יו"ר דירקטוריון של בתי זיקוק וכ"ל (ובעבר הקרוב מנכ"ל החברה לישראל), ד"ר אייל סולגניק, מבכירי המומחים לחשבונאות בארץ, ד"ר שרון חנס מהפקולטה למשפטים באוניברסיטת ת"א ועו"ד בעל המוניטין פנחס רובין, שייצג את שלושת בכי"ר בנק הפועלים מול רשות ניירות ערך בפרשת התגמולים שלהם.

צילום: אילוס קולומסקי, גלעד חולדצ'יק

ח"כ שלי יחימוביץ'

יוסי רוזן

הדיון בפנאל אמור היה להיות אקדמי ולשוט לו ברוגע על מי המנוחות של השוואות בין סעיפי החקיקה ותקנות הרגולציה. אישור הצעת החוק של ח"כ יחימוביץ' באותו הבוקר, שינה את הטון והלהיט את הרוחות.

לכאורה, כל משתתפי הדיון שללו את היוזמה של ח"כ יחימוביץ', אך היו ביניהם חילוקי דעות לא קלים. בשעה שעו"ד רובין הציג את העמדה הבלתי מתפשרת של בעל שליטה בחברה היכול לעשות בה ככל העולה על רוחו, בתנאי שקיבל לכך את אישור הדירקטוריון – הציג רוזן עמדה מורכבת ומתונה הרבה יותר, המתחשבת בנורמות ציבוריות ובקריטריונים של הגינות והוגנות.

הלכה למעשה העלה רוזן הצעה מהפכנית לא פחות מוז של יחימוביץ': לקבוע דרגת מס הכנסה מיוחדת למקבלי שכר ותגמולים גבוהים מאוד. רוזן לא נקב בשיעור המס החדרי ולא בסכום ההכנסה השנתית שממנה ומעלה הוא יחול, אך עצם העלאת הרעיון על ידו אישיות כה בכירה במגזר העסקי מעידה על תחושת איומה מוסרית עמוקה.

ד"ר חנס הביא דוגמאות מחקיקה אמריקאית בנושא תגמול הבכירים; גם שם – במיוחד שם – הטיפול המוסרי בגוומאות השכר נכשל כישלון חרוץ. החוק שהגביל בשעתו את השכר הכי גבוה בחברה המוכר כהוצאת עבורה לצורכי מס, למיליון דולר בשנה, גרם רק לפריחה של אופציות ובונוסים צמודי ביצוע – או המתירמים להיות צמודי ביצוע – שההגבלה לא חלה עליהם.

החקיקה דירבנה ותימרצה מתן בונוסים וכוחיות למניות לבכירים בהיקפים מטורפים: התגמול הממוצע של מנהל עסקים ראשי בחברה אמריקאית היה גבוה בשנה שעברה פי 270 משכרו של עובד שכיר ממוצע (בישראל היחס הוא פי 40, לפי חברת הניתוח העסקי BDI). לא כולל את הפיצויים האגדתיים המוטחים למנכ"ל הפורש או המפוטה. כך למשל, סנט אוניל, מנהל עסקים ראשי של בנק ההשקעות מריל לינץ', הודח בסוף אוקטובר ממשרתו בגלל ניהול כושל של סיכונים פיננסיים וגרימת הפסדי מיליארדים לחברה. הוא לא עזב את חדר העבודה ביריים ריקות. ועדת התגמול של מריל לינץ' אישי רה לו חבילת פיצויי פרישה בסכום של 160 מיליון דולה.

מצנח הפלטינה הזה אושר לאוניל בוועדת התגמול של הדירקטוריון המורכבת על טהרת אישי ציבור חסרי כל ויקה שהיא לקבוצה של בעלי מניות במריל לינץ'. גם ממשל תאגדי חסר פניות ואינטרסים ככל שיהיה, אינו ערובה נגד עשיית שטויות.

חלק מהביקורת שנמתחה על הצעת החוק של יחימוביץ' הסתמך על מי-דע שגוי. הצעתה לא מתייחסת רק לחברות ציבוריות שמניותיהן נסחרות בבורסה אלא לכל מקום עבודה בארץ, ולפיכך גם לחברות בבעלות משפחית או פרטית. החקיקה שלה תשפיע איפוא על שיקוליהם של בעלי החברה להנפיקה בבורסה.

אין בחקיקה של יחימוביץ' תמריץ סמוי להעביר עובדים לחברות כוח אדם: גם בהיותם עובדי קבלן הם ייחשבו לצורך השוואת השכר כמי שמועזקים על ידי מקום העבודה שלהם. היא דאגה לכלול בהצעתה הגדרת שכר מקיפה ביותר: "לרבות כל הטבה, תמורה וגמול נוספים". זה כמובן כולל את הבונוסים ואת האופציות המזולות. ח"כ יחימוביץ' לא השאירה פתח להתחמקויות ולקומבינות. (חלק ראשון; המושך מחר)